

BASŞAN

Haftalık siyasi magazin

Salı günleri çıkar halk gazetesi
Gazetenin müessisi ve sekreteri:
Aziz NESİN
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Orhan MÜSTECAPLI
Adres: Kumkapı, Derinkuyu Sok. No. 4
İSTANBUL
ABONE:
Bir yıllık: 500 Kr.
Altı aylık: 250 Kr.
Fiatı: 10 Kr.
Yıl: 1 — Sayı: 12 26 Ekim 1948 SALI
Dizildiği ve basıldığı yer: Osmanbey Matbaası

Ey aziz milletim

Senin başına gelen, hangi pişmiş tavuğun başına geldi. Seni her boyaya soktular. İnsan kılığında çıkardılar. Ekmeğini kestiler, etini, şekerini kestiler; konuştuğun dili bile kestiler, ebelerinin körüne dön dördüler. Sen yine bildiğin gibi konuştun. Konuşmadıkları zaman da susmasını bildin.

Fî tarihinde Osmanlı idin. Gün oldu içinde yetmiş iki buçuk çeşidi bulunduğu halde, halis Türkçüler, halisüddem kâncılar, su katılmamış ırkçılar yetişti. Senin tarifini yaparken «aynı soydan, aynı kandan, aynı kökten» diye söze başladılar. Sen biliyordun ki, onların kimisi Hanyadan, kimisi Konyadan gelmişti. Yine sen dilinin altından baklayı çıkarmadın. Öyle günler oldu ki, sana bugün verdikleri şerefi ismi, yani Türk adını bir zamanlar kabahk, cahillik, köylü lük karşılığı olarak, tahkir makamında tuttular. Sen yine aldırmadın. Sana «Budun» dediler, ve mektep çocuklarına böyle öğretiler. «Ulus» dediler, namına cerideler çıkardılar. Fakat hiç bir zaman milletliğinden hiç bir şey kaybetmedin.

Seni okutmak, adam etmek (!) için kırbaça mektep yaptırdılar; Mektepten hocadan söğüdü.

Siyasî terbiyeni bozmak için fırkalar, partiler açtılar, aidat sızdırdılar; partiden nefret ettin. Sopayla seçime soktular, seçimden öğrendin. Yüzüne karşı: «Ne yapsak yaranamıyoruz. Çünkü cahilsin, çok gerisin!» dediler. Sen ayıplarını yüzlerine vurmayacak kadar olgunluk gösterdin. Senin nam — u hesabına daha neler yapmadılar. Milletini derdini kendine dert edinen şairler, muharrirler hapisane köşelerinde, sürgünlerde çürürken milletten korkan; milletten öğrenen millî şairler yaratılar. Seni soymak, kanını emmek için millî sanayiler, millî ticaretler, millî bankalar, millî şirketler, millî karaborsahaneler kuruldu. Her şeyi dışardan aldıkları halde, her şeyin kökü, hattâ demokrasinin kökü bile içerde kaldı.

Nazi örneği Führer'ler Faşist usulü Duçeler yaratılar, o da millî oldu. «Millî bilmem ne...» markasını nerelere vurmadılar ki..

Ey aziz milletim!. Millî olmadık bir sen kaldın.

Üniversitenin acıklı hali

Bugün Türk Üniversitelerindeki geri zihniyetin ve inhisarcı idarenin bir çok misallerini vermek mümkündür. Eski Fizik Doçenti Dr. Mehmet Öğder'in Üniversitelerden soruyoruz edî altında neşrettiği broşürden bazı kısımları aynen ve bir misal vermek üzere gazetemize alıyoruz:

Esat Adil ve Aziz Nesin mahkemeye verildiler

Gazetemizin ikinci sayısında çıkan bir röportajdan dolayı Esat Adil ve Aziz Nesin mahkemeye verilmişlerdir. Asliye ikinci ceza mahkemesinde 20 Ekimde yapılan ilk duruşmasında, mezkûr röportajın bilir kişi tarafından incelenmesine karar verilmiştir. Bilir kişi olarak mahkeme tarafından, İstanbul üniversitesi hukuk — u esasiye profesörü Hüseyin Nail Kubalı seçilmiştir.

27 Ekim Çarşamba günü asliye ikinci ceza mahkemesinde duruşmaya devam olunacaktır.

tanbul Üniversitesinde, Darülfünunda mevcudiyeti iddia edilen geri ve inhisarcı zihniyetin bundan böyle yer bulamayacağına kanaat getirmişti Ne yazık ki bu ümitler kısa bir zamanda zail olmuş. İstanbul Üniversitesinin ve ondan doğacak üniversitelerin istikbali hakkında ümit besleyen şahıslar acıklı bir akıbetle karşılaşmışlardır. Bu bakımdan üniversitemizi zikretmek olursak, eskiden mevcudiyeti iddia edilen inhisarcı ve geri zihniyetin bugünküne nazaran hiç mesabesinde kaldığını ve bu halin üniversitemizi tamamen kötürümleştirdiğini esefle müşahede ederiz.

Garp Üniversitesindeki unsurlar, şöhretlerini, yapmış oldukları araştırmalara medyundular. Araştırmacıları üniversitede tutunamazlar. Bizimkileri onlar ile mukayese ederek, aralarında dağlar kadar fark olduğu ve bizimkilerin pek zayıf kaldıkları meydana çıkar.

Üniversitemizde klik mensubu unsurların hemen hemen hepsi, araştırmanın Üniversite çalışmalarının esasını teşkil ettiğini bilirler. Fakat, iddiaları tamamıyla bunun aksidir. Çünkü, ya kabiliyetleri yoktur veya âzim ve irade zaafı onları bu yorucu işle uğra-

maktan meneder, Bunun için etrafı aldatmak, nazarlari başka tarafa çekmek lâzımdır. Bu yol da nihayet bulunmuştur: Tercüme. Bu gayet kolay ve hem de kazançlı bir iş. Devlet parası kısa bir yoldan ceplerine girecek. Bu şekilde tercüme almış yürümüş, araştırmalar ve orijinal neşriyatı ihtiva eden kütüphaneler bir köşeye atılmıştır.

Etraf bu yolun biricik ilim yolu olduğuna hakikaten inandırılmış.

Ankarada, (Özen) de, altı kişi arasında geçen bir muhaverede, Hasan Ali Yücel bana, İstanbul Üniversitesinde bir doçentin profesör olup olmadığını sor du. Ben de iki travayi ve yarım travaya muadil farze dilen bir telif eseri olduğu için profesör olamayacağını söyledim. Biraz acıdılar: «Ya, demek bir kitap yarım travaya muadil tutulu yor?» dedi. Ben onları daha fazla hayrete düşürme-

(Devamı 3 de)

Demokrasi ve kumar

Sokak satıcılarına kulak verin: Çoğu eşya piyangosu bileti satıyor. Duvar afişlerine bakın: Çoğu eşya piyangolarının ilanı.

Yollar ve meydanlar otomobillerle dolu: Bu otomobilleri Türk bayrakları ile donatmışlar ve içlerinde çığırkanlar hoparlörlerle eşya piyangolarının reklamını yapıyor.

Spor yerini kumara terketti: Her hafta spor namı altında yapılan at yarışlarında yüz binlerce lira dönüyor ve ne kadar ocak sö-

Memleket ve vatanseverlik yerini kumara terketti: Memleketin ve bu aziz toprakların müdafaası için piyangoyu bile millî yapanlar (hamiyyeti vataniye) namı altında millete kumar oynatıyorlar.

Memleketin maliyesi yerini kumara terketti: Bankalar eskiden para işleri yaparken, şimdi kumar oynatıyorlar. Halka piyango ile ev, apartman dağıtacaklarını ilan ediyorlar.

Spor kulüpleri piyango çıkarmakta ve halka kumar oynatmakta birbirleriyle yarışıyorlar.

Siyaset de artık bir kumar oldu: Partiler siyasî mücadele namı altında, vatandaşların millî duygularını istismar ederek onlara kumar oynatıyorlar ve eşya piyangosu bileti satıyorlar.

Acaba bütün bunların sebebi nedir? Neden hükümet bu işle ilgilenmiyor? Maksat halkı kumarla, oyunla oyalayıp, halkın ciddi meseleleri ve hükümetin

yanlış icraatını düşünmesine fırsat vermemek. Halk parasızdır, fakirdir, yoksuldur. Bir şey kazanmak ümidi ile son meteliğini de kumara veriyor.

Halk özünce, boşandıktan son ümitle cebini boşaltıp bir piyango bileti alıyor. Halk yarımından emîn değildir, ekme parasını bir piyango biletine verip yarımını garanti etmek istiyor.

Ve hükümet bütün bu işlerin ne kötü olduğunu bile bile göz yumuyor ve ken disi de müsait davranarak iştirak ediyor. Tamtakır olan bütçeyi doldurmağa yarıncılardan aldığı borç paraları yetişmediği için sık sık faiz ve ikramiye vajtleri ile dahili borç tahvillerini halka satıyor..

Bütün bunlar da yetişmi yormuş gibi naylon ve plastik ithali yüzünden delik deşik olan bütçe torbamıza bir yeni güve yeniği daha açmak ve halkın modern kumar vasıtalarını da öğrenmesi için şimdi gümrüklerden (Made in U.S.A) markalı cicali bicili kumar makinelerinin çıkarılmasına izin veriyor.

Sosyal ve ekonomik bakımdan ve siyasî yönden harap olan bir memlekette halk kumarla vakit geçirir, cinayetler her gün yeni rekorlar yaparken, sokaklar uygunsuz kadınlardan, serseri çocuklardan geçilmez hale gelirken, başka milletler pazarlarını kurar, postlarını sererken... ve daha neler. Günlük gazeteler de bunlardan başka neye rastlıyoruz?.

(Devamı 3 te)

30 sene evvel böyle diyorlardı

Celâl Nuri Beyin «Tarih — î tedenniyat — Osmanîye» adlı kitabından alınmıştır: Türk âlemi bir çok nüfuzlar altında kalmıştır: Arap, Acem, Bizans (x).

Bunlar Türklerin mahiyetini bir hayli değiştirmişlerdir. Gerilememizin başka ne gibi tesirlerle devam etmiş olduğunu görelim:

- 1 — İdarî tesirler: İdaresizlik, istibdat, fena kanunlar.
- 2 — Mâli tesirler: Devletin teşkilâtı ile mâli ve iktisadî kanunların tutarsızlığı. Mâli ve iktisadî sahadaki hatalar. Mütegalibenin nüfuzu, derebeylik devrinin devamı ve devletin gayri ilmi mâhiyeti, hâlâ bir takım Orta çağ usullerinin devam etmesi.
- 3 — Dini tesirler: Sarıklıların taassubu, medresenin terakkiyi önlemesi
- 4 — Fikrî tesirler: Lisan, edebiyat ve mekteplerimizin geriliği.
- 5 — Hususî tesirler: Aile hayatının ve kadınların bizdeki içtimâî mevkii.
- 6 — Dış tesirler: Avrupanın (bu gün Amerikanın) hulul ve barış severlik maskesi altında nüfuzu. Bu tesirlerin altında Osmanlı hükümeti ve Türkiye gittikçe tenezzül ve tedenni etmiştir.

(x) — Bu gün de Alman, İngiliz ve Amerika.

Dünya talebeleri Milletler Arası Kongresi

İngiliz ve Amerikalılar, Polonyanın Wrocław şehrinde toplanan entellektüeller kongresine karşılık olarak, Pariste dünya talebeleri ikinci milletlerarası kongresini topladılar. Maksatları entellektüeller kongresine cephe almak ve dünya gençliği taraflardan bir cevap vermektir. Fakat netice umduklarının tamamı tersine çıktı. Dünya talebeleri, kongrenin sonunda yayınladıkları beyanname ile Wrocław kongresindeki entellektüellerin beyannamesine tamamı uydularını bildirdiler. Üzülerek söylüyoruz ki, dünya talebelerinin arısında memleketimiz temsil edilmiştir. Paristeki bir arkadaşımızın bu kongreye ait yaptığı röportaj okuyucularımıza veriyoruz.

Eylülün sonlarında Pariste, Üniversite mahallesinin ortasında bulunan muazzam «Maison International», binası 28 milletin bayraklarıyla süslenmişti:

Kongreye dünyanın her köşesinden, Hindistan'dan, Belçika kongosundan talebe delegeleri iştirak ediyordu, fakat ne yazık ki bizim bayrağımız ve delegelerimiz yoktu: Kongre küçük çapta Birleşmiş Milletler teşkilatını hatırlatıyor ve Anglo Sakson ilhamile toplanıyordu: Aynı

zamanda, bu tarihten 15 gün evvel dağılan, Wrocław, entellektüeller sulh konferansına bir cevaptı:

Kongre 10 gün sürdü: Bütün delegeler temsil ettikleri memleketin, tahsil sistemleri, talebe ihtiyaç ve arzularını belirttiler, yarı müstemele memleket delegeleri çok acı bir lisanla kendi tahsil imkân ve şartlarını anlattılar ve bütün bunlara çare bulmak üzere komisyonlar kuruldu ve faaliyetine geçildi:

Komisyonları kendi çalışmaları sahalalarında bırakılmı ve yan salonlarda tertip edilen sergiyi gezelim: Serginin tam cephesinde büyük bir band üzerinde, salonun cephesinde olduğu gibi, üç lisanda İngilizce, Rusça, Fransızca olmak üzere — günün şiarı yazılıydı:

«Hür bir tahsil, hakiki bir hürriyet, ve devamlı bir sulh için»

Sergide resimlerle, afişlerle, istatistiklerle her memleketin eğitim şartları vaziyeti hakkında bilgi veriliyordu:

Ekseriyetle harp senelerinde tahsil çağında bulunan gençliğin çektiği ızdırabı, memleket müdafasının da gösterilen gayret görülmeğe değer. Resimler, afişler...

«Bu günleri bir daha görmeyeceğiz, çocuklarımızda göstereceğiz.»

Sergiye hâkim olan renk, Faşizm ve harp aleyhtarlığıdır: İnsan bu sergiyi gördükten sonra biraz ferahlıyor ve ileriye biraz daha emniyetle bakabiliyor: Bunların içinde kendinden en çok bahsettiren Çin talebe sergisi oldu. Burada her Çin talebe yaz tatilinde, çivileneceği başı omuzunda taşıyan bir işe gibi, kara tahtayr omuzlamış, elinde tebeşir köy köy dolaşıp halka okuma yazma öğretiyorlar, emperyalizmin en büyük müttefiki cehaleti yen-

Bugünkü Necip Fazıl

(Bu yazının birinci kısmı, gazetemizin 10 uncu sayısında çıkmıştır.)

Sanat daimi ve sonsuz bir yarıştır. Her sanatkâr bu yarış meydanında her yeni eserle bir rekor yapması lâzım gelen adamdır. En son rüle, bir evvelki eserinden daha geriye yiden sanatkâr tükeniyor, bitiyor demektir.

Dikkat edilecek olursa, memleketimizde bu çeşitten yani her yeni eserle bir evvelkinden geriye gi-

meğe uğraşıyorlar: Bu arada kurbanlar da veriliyor. İşte misal: Çin bayrağının üzerinde kanlı bir gömlekle, kanlı bir pantolon iğne lenmiş: Yanında İngilizce ve Fransızca küçük bir yazıt, fakat büyük bir mana taşıyor: (Çin gençliği, demokratik bir tahsil, hakiki bir hürriyet ve devamlı bir sulh için her şeyini ver-

meğe hazırdır, hattâ kanını bile. İşte misali ok kanlı gömleke pantolonu gösteriyor: Meğer bu talebe bir nümayiş esnasında demokratik bir tahsil sistemi istediği için polis tarafından sopayla dövülerek öldürülmüş:

Çinden sonra Bulgar, Polonya, Yugoslav, İtalyan, Hindistanı, Macar sergileri geliyor. Hepsisi de sulhu haykırıyor, sulhu istiyor: Belli ki sulha susamışlardır ve bu sulh susuzluğu insanlar da oldukça harp kundakçıları susuzluklarını şampanyayla gideremeyecekler:

On gün devam eden kongre çalışmaları son günü bir beyanname neşrederek Wrocław entellektüeller sulh konferansının manifestile hem fikir olduğunu bildirmiş ve dağılmıştır: Bu karar kongreye ilham verenleri her halde sükatu hayale uğratmış olsa gerek:

den şairler, muharrirler çok görülür. Bunlar, bir mezarlıktaki taş yığınları gibi, eski sanatçıların emruru içinde vakur ve birbirlenerek dururlar. Yani ölmeden ölmüş sanatçılardır.

Böyleleri yeni bir eser verememenin, daha doğrusu eski rekorlarını yenileyememenin aczi içinde her canlı yaşamak ve unutulmamak insiyakile bir takım çabalama, didinme ve boşuşma hayatına dalarlar. Ve böylelikle sanatkârlıktan siyaset hayatına, ticaret hayatına atılırlar. Kimi bir mebus, kimi bir hariciyeci, kimi bir idare meclisi üyesi oluvermiştir. Zaten böyle bu gibi sanatkârlar da yazdıkları bir kaç eserin parasasını, hayatlarının sonunda bir borjuva rahatına erişmek için toplamışlardır.

İşte Necip Fazıl da, her son eserle rekorundan kırıp kırıp geriye giden bir şairdi. Her eseri bir evvelkinden berbattı. Nihayet kendi arzusu ile şairlikten istifaya mecbur oldu. Bundan sonra Necip Fazıl ne olabilirdi?

Tabiatı, arkadaşlarının yaptığı yolda gitmeğe müptel değildi. Haristi, atakı ve orijinaldi. İşte bu duyguların tesirile Necip Fazıl bir islâm mütefekkiri olmağa kalktı. Öyle bir islâm mütefekkiri ki, hiç bir zaman ameli kavlife uymayacaktır.

Mesela Necip Fazıla bir okuyucusu şöyle bir mektup yazmıştır:

«İmanımızın mihrakı Büyük Doğu'ya ve mefkûremizin mimarı üstadı muhtereme» dedikten sonra şu hususu sormakta idi:

Gerçek müslüman olan her vatandaş gibi ben de her cihetten sizi hakiki bir islâm lideri olarak tanıyorum. Fakat beni çok düşün düren, hattâ üzen bir noktaya da temas etmekten kendimi alamıyorum. Siz her şeyde islâmiyet güden büyük rehberimiz, «İslâm ve Kadın» başlıklı yazınız da da temas ettiğiniz gibi bir kadının yabancı nazarlara karşı yüzünden başka hiç bir şeyi göstermesi caiz değildir dedığınız halde, nasıl oluyor da sayın Neslihan Kısaküreğin dini islâma aykırı olarak başı açık veya şapka ile resminin gazetede çıkmasına müsaade edebiliyorsunuz?»

Vaktile «Kadın bacakları» adile yazdığı bir şirde:

«Boynuma doladığım putu görseler

İnsanlar öğrenirdi neye tapacağını

Kör olsam da açılır gözüm, ona sürseler

(Devamı 4 de)

Milliyetçilik

Her millet, tarihî gidişinde, sosyal kanunlara uygun olarak normal ilerlemesini (evolüsyon) yapmaktadır. Bir cemiyetin içinde yaşayan insanların, iktisadî ve sınıflı durumlarının menfaati icabı olarak birbirinden ayrıldığı bir gerçektir. Milliyetçilik mevzuu da işte böyle intihâmî bir devadır. Tarih boyunca, çeşitli milliyetçilik nazariye ve tarifleri yapanlar görülmüştür. Bu arada bizim memleketimizde de sosyetenin inkişaf kanununa göre, birbirine zıt milliyetçilik anlayışları yüzünden bir çok tartışmalar olmuştur. İkinci dünya harbinin faşistler tarafından hazırlanması devresinde, bütün dünyayı kendi görüşlerine uydurabilmek için «Milliyetçilik» dâvasını, Nazizmin nazariyecisi olan «Rozenberg'in idaresi altında ortaya atmışlardır. Arı ırk, Sami ırk diye, yer yüzündeki insanları ikiye ayırıp, «üstün ırk» nazariyesini yaymağa başladılar. Bundan da maksat ve alınacak netice, Alman milletin halis kan ve üstün ırk olduğunu iddia ederek, diğer insanların idarecisi, efendisi olduklarını kabul ettirmekti. Nazizmin ve Faşizmin şimdiki sıralarda bizde de bu sakat ve yanlış milliyetçilik nazariyesine kapılıp, bizde de «arkçılar, Turancılar, Türkçüler, Anadoluçular» gibi bir takım zümreler belirdi. Ve her vasıtayla bu nazariyenin müdafaa ve propagandasını yapmağa koyuldular. Bir çok yüksek memler tarafından da desteklendiler. Fakat Faşizm'in kaynağı söndürülür söndürülmez bu iş de heyecanını kaybetti amma, malâ serpintileri işi başka kalıplara dökerek, ayaklarına Çörçil postallarını geçirip Turan çöllerinde macera aramak sevdasına sevdasına düştüler. Gözleri o kadar kararmış ki, ilmin çürüttüğü bu nazariye körü-körüne sadık kalmıya çalışıyorlar.

Bunların dışında bir de, milliyetçilik kelimesini duyunca ispazmoza tutulan medeni softalar var. Bunlar da realiteden uzak düşüncelerinin çerçevesi içinde bocalıyorlar. İlmi şekilde millet şu unsurların bir araya gelmesi demektir:

- 1 — Tarih boyunca uzun zaman varlığını isbat eden insan topluluğu.
- 2 — Çizili sınırları içinde iktisadî hayat beraberliği ve menfaat birliği.
- 3 — Dil Birliği
- 4 — An'ane beraberliği.
- 5 — Kültür birliği.

Bu evsafi haiz insan topluluklarına ilim, millet adını vermiştir. İlimin bu tarifine göre millet anlayışı ve milliyetçilik emperyalizmin, gerilik ve istismarın işine gelmediği için, onlar daima sakat ve yanlış bir milliyetçilikten medet umarak sahte milliyetçiler yaratmışlardır.

Gerçek milliyetçiliğin gayesi daima barıştır: Yurtta sulh, cihanda sulh!»

Paris mektupları

Hususî muhabirimiz Paristen bildiriyor —

Fransada Blum ve taraftarları güden güne zayıflamakta ve partileri erimekte. Blum'un partisinin ileri gelen 18 sosyalist evvelce partiden ayrılmıştı.

Şimdi bu 18 sosyalist «Socialiste Unitaire» namında yeni bir parti kuruldu. Bu parti (Socialiste Combattant) adı ile yeni bir gazete çıkaracaktır. Şimdilik Fransanın hakiki sosyalistleri bunlardır. Kurulalı daha bir ay olmadan, parti gelişmiş ve genişlemiştir. Bu gidişle Blum, partismin başkanı ve üye-

si olarak bir kendi kalacağı benziyor.

Fransada işgal zamanında sol cepheyi tutan «France — Tireur» adında bir gazete vardı. Bu gazete yazık ki kapanacaktır. Sebabi de son zamanlarda, siyasî hattı hareketini değiştirmiş ve programına aykırı hareket etmiş olmasıdır. Gazetenin yirmi dört muharriri birden istifaya edilmiş ve sebep olarak ta bu gazetenin büyük sermayedarlara satılmış olduğunu ve onların organı haline geldiğini ileri sürmüşler ve bu iddialarını bir beyanname ile Fransız halkına bildirmişlerdir.

Türk Kleopatrası Yazar: Kerim SADI
Kitabın içindekiler: Darwin ateizmi karşı silâh olabilir mi? — Baron d'Holbach'ın bir eseri — Ahmet Şuayp ve Gustave Le Bon — Faşizmin — Marx'la Durkheim'in «akrabatığı» meselenesi — Marx ve Engels'den çevirmeler. 50 kuşluk posta pulu karşılığında kitap adresinize yollarız.

İşçi Dünyası:

Grev yasağı

Bu yazıt «Gün» mecmuasının ikinci sayısından alınmıştır:

Grev, hukukî bakımdan işçilerin kendi aralarında ve kendi menfaatlerine uygun bir şekilde işi terk etmek hakkında denilir. Bu hakları kullandıklarından dolayı işçiler kanunen suçlu sayılmazlar. Bütün demokrat milletlerin iş kanunlarıyla ceza kanunlarında ancak yağma ve tahrip gibi hareketler yasak edilmiş ve cezalandırılmıştır.

Grev, insan emeğinin istismardan korunmasını temin eden bir müdafaa vasıtası olduğu için kanunlar bu hakkın kullanılmasını serbest bırakmışlardır. Halbuki 1936 yılından beri yürürlükte olan 3008 numaralı İş Kanunumuzla grev yasak edilmiş, Türk işçilerine bu hakkın kullanılmasını yasak edilmiştir.

İş Kanununun 72, 73, 75 inci maddelerle 127-131 inci maddeleri nelelerin grev sayıldığı ve grevcilere verilecek cezaları tayin etmektedir.

Kanuna göre şu hareketler grev sayılır:

- 1) 50 kişiden az işçi bu lunılan yerlerde 10 işçinin,
- 2) 50 — 500 işçi kullanılan yerlerde beşte birinin,
- 3) 500 den yukarı işçi çalıştırılan yerlerde ise en az 100 işçinin hep birlikte ve birdenbire işi bırakmaları,
- 4) Yukarıda yazılı nisaba uymasa bile işi ehemmiyetli surette ataletle uğrattıkları olursa en az üç işçinin birlikte işi terketmeleri,
- 5) Aynı şartlar altında fakat başka bir yerdeki toplu iş ihtilafını desteklemek masadile yapılan işi terketme hareketi.

Müstahdemlerin bu şartlara uyan hareketlerini de kanun grev saymıştır.

CEZALAR:

- 1) Yukarıda gösterilen 1, 2 3 üncü fıkralarda yazılı grevcilerden her birine 10 — 100 lira ceza kesilir.
- 2) Grevciler devlet müesseseleri işçileri ise para cezasına 1—6 aylık hafif hapis cezası da eklenir.
- 3) Eğer grev âmme müesseseleri idare ve kararları üzerine tesir ve taziyet maksadile yapılırsa grevcilere 2 aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir.

Kanun daha buna mümasil bir takım cezayı artıran sekepleri tayin etmiştir.

Bu kanun, başta söylediğimiz gibi Türk işçisinin bazı hürriyet ve haklarını tamamen kaldırmış, bazıları da kayıt altına almıştır. 1936 dan önce Türkiye de başka memleketlerde olduğu gibi işçilere grev hakkı tanınmıştı. Türkiye de Balya maden işçilerinin 17 gün süren grevi grevler tarihi bakımından sonuncuyu teşkil etmektedir.

İş kanunumuzun da, değiştirilmesi ve demokratlaştırılması icabeden kanunlar arasında yer alması lâzımdır.

Aranan evler

8 Ekim cuma günü İstanbul emniyet müdürlüğü 1. Şube memurları tarafından Kerim Sadi, Aziz Nesin, Üniversite rektörlerinden Cemil Meriç ve avukat stajyeri Fuat Toprakoğlu'nun evleri aranmıştır.

Aramada evlerden alınan kitap, gazete ve evrak, yapılan soruşturmada sonra sahiplerine geri verilmiştir. Aramanın gazetemizde çıkan (Bursanâme) başlıklı yazıların tesirile, Bursa'dan yapılan asılsız ve uydurma bir ihbarla yapıldığı tahmin edilmektedir.

Evleri arananlar, ifadeleri alınarak, ikametgâh sevedi vermek suretile aynı gün serbest bırakılmışlardır.

(Bursanâme) nin neşrine devam olunacaktır.

"Sürgün" ve Yakup Kadri

Bu zoraki roman da, birçok benzerleri gibi bizde bürokrat ediplerin iflâsını haykırmaktan başka bir işe yaramıyor.

Bayat aşk tahlillerinin cansız tekrarı, muharririn hastalığından kalma sönük hatıraları ve Parise ait bir kaç intiba kırıntısı...

Burada, sanat zevkini kaybetmiş bir mebus ve elçi var ki, Kadro mektebinden geçtiğini belirtmek için Paristeki Rus ihtilâlcilerinin ağzından konuşmağa hevesleniyor ve bunu Türk romanına en büyük yenilik diye veriyor.

Sürgün, Loti'nin yarı şarklı ve yarı Türk romanını taklide özenen yarı garpli ve yarı Fransız bir roman taslağıdır..

Romanın başlıca talihsizliği şu olacak: Fransızca bilmeyen Türk okuyucusunun iki dilde yazılmış bu melez eseri pek çabuk fırlatıp atışı ve romanı sonuna kadar okumağa tahammül edemeyişi.

Üniversitenin acıklı hali

(Baş tarafı 1 de)

mek için, orjinalitesi olmayan bir kitabın bir travay karşısında hiç olduğunu söylemedim.

Üniversiteler Kanunu mükaşa edilirken, bir üniversite elemanının hakiki vasfını kazanmak için bütün gayretiyle çalışan unsurlar; Üniversitedeki anormal halin göz önüne alınması çağını düşünerek sevinmeğe başlamışlardı. Maalesef ümit edildiği gibi olmadı. Bilâkis, Ankara Üniversitesi'ne, akademik kariyer ile alakası olmaksızın gelişmiş güzel sokulan unsurlar ile artırılan tezatların örtülmesi tercih edildi

Bu kanun hazırlanırken üniversitelerimizi mektep vasfından kurtaracak olan araştırmalar nazarı itibara alınmış ve ordinaryüs profesörlük; profesörlük ve doçentlik tazminatları âdilâne bir şekilde tevzi edilmiş olsaydı, bir kaç travaylı doktor doçentler karşısında travaysız ordinaryüs profesör ve profesörlerin ve keza doktorları ve birkaç travaylı asistanlar karşısında, doktora doçentlerin mevcut olduğu meydana çıkacaktı. (Broşürün sonunda ki listeye bakınız). Ne yazık ki o zaman, araştırmaların para meselesi olmayıp liyakat ve âzım işi olduğu; hali hazırda stratejik mevkiileri ellerinde tutan bu şahısların üniversitelerimizi, şahsi menfaatlarını ve mevkiilerini koruma maksadıyla yerinde saydıkları ve nihayet bir çok kişinin istikbalini mahvettikleri düşünülmemiştir.

Görülüyor ki önümüzde cerehatlanmış ve patlamak üzere bulunan bir üniversite çabası mevcuttur. Bu çabanın tedavisi yoluna gidilmez ve daha uzun zaman lâkayıt kalırsa sonunda üniversitelerimiz kangrenleşecektir.

İstanbul Üniversitesi doçentler tüzüğü tasarısının ikinci maddesine bir göz atılacak olursa, haricte veya dahildeki bir eylemsiz doçentin kadro alabilmesi için kimlerin önünde sevedilmesi lâzım geldiği anlaşılır.

Markopaşa

Haftalık siyasi mizah gazetesi

29 Ekimde çıkıyor

Çıkarana: Aziz Nesin

Markopaşa: Türkiye'nin en güzel mizah gazetesidir.

güden ve halk için çıkan gazetedir.

Hepsi lâf

Hem de kuru lâf, hem de boş lâf, hem de kof, hem de valan lâf...

Bana sorarsanız, dış ağrısına evliya nefesi bile, bel sancısına koca karı duası bile, böbrek illetine üfürükçü muskası bile, beşeriyetin derdine, o kup kuru bon boş lâflardan fazla deva olur: Zira beşeriyet artık evliya nefesinin kerametine bile, diplomat hitabetinden fazla itimada şayan buluyor. Ve bunun içindir ki, bütün konferanslara, bütün komisyonlara, bütün konseylere sırtını dönerek «dahilek ya resulallah!...» çekiyo. Kira dünyanın bu günkü manarasına bakıp ta şöyle düşünmemek, artık hiç kimsenin elinde değildir:

«Harpten ölmedik amma, bu gidişle galiba lâftan öleceğiz!...»

Demokrasi ve Kumar

(Baş tarafı 1 de)

Hülâsa bu memlekette vatanseverlik, milliyetperverlik mâliye, bütçe, siyaset, parti, her ne varsa hepsi kumar oldu ve büyük bir gayretle bu milleti kumarbaz yapmak isteyenler var.

Başımızdakiler de aşık atıp cuk oturdu, tok geldi diye karar verirler, millet de istikbalini şeyş beşe bağlarsa, hükümet de işi almış altıya bağladı demektedir.

Demokrasi hasretiyle:

BİR ÇEYREK ASIR

Bir çeyrek asır var İcî bütün millet uyandı,
Zannetti yakından doğacak bir yeni gün var;
Bir çeyrek asır sürdü bu kâzip fecir, efsus:
Halâ doğacak bir günü bekler bu ufuklar...

Muhammed ve İslâmiyet

Kerim Sadi'nin yeni çıkan eseri

50 kuruşluk posta pulu karşılığında adresinize gönderilir.

